

زحمت است - آب گرمے بیش نیست - ساوار را ہمیں جا
 بیارید - قوری بیار خوب است - بچند خرید فرمودید -
 ہزارہ پیشہ را ہم بیارید - پیشترک پیشترک - سینی را
 در میان بگذار - قند اروسى هست ؟ برکت شد - نبات سفید
 بسیار سفید و پاکیزہ آورده ام - اگر حکم شود حاضر کنم -
 ملاحظہ فرمائید این ہم کم از قند عروسى نیست خیر نبات
 ہم عیب ندارد - مگر شاخہ نبات بیار کہ شیرینیش نسبت
 بہ تختہ نبات لطیف تر مے باشد - نبات چوچو ہم دریں
 بلاد مے رسد یا نہ - خیر ہمیں تختہ نبات است یا کوزہ
 نبات است و بس - کاسہ نبات ہم دریں ملک یاب
 نیست - بولایت ہند ہمہ شیرینی کا از نیشکر مے گیرند -
 بولایت ما قند و نبات وغیرہ اقسام شیرینی از بلبو
 درست میکنند - مگر بلبوئے ایران نہ ، چچو بلبوئے
 ہند است - بے شنیدہ ام بسیار شیریں میباشد - چ
 عرض کنم اکثر اوقات کہ بلبو را جوش میدہند و در
 پاتیل شیرہ اش میماند - ممکن نیست کہ آدم یک فنجانش
 را بخورد مگر کہ کاسہ آبے دراں مخلوط کند - بے
 شیرینی گلو سوز دارد - بس ہمیں را بگیرید کہ چکا بے

لے ہزار پیشہ ایک بکس ہوتا ہے کہ جس میں تمام سامان چائے کا یکجا رکھا ہوتا ہے +

نبات است - شیرۂ فالص است - بخورید کہ چائے سرد
 میشود - بسیار داغ است - اُن اُن آتش است - فنجان
 بہ نیکی بریزید - کہ سرد شود - یک دو دانہ نان خطائی
 بیندازید کہ حرارتش را مے نشاند - بر میگردد - اگر بہ تبدیل
 ذائقہ میل باشد کلوچہ نکین ہم حاضر است - نبات اگر
 کمتر باشد دیگر بگیرید - ضرورت ندارد خوب است - معتدل
 است - اگر زیادہ تر میبود مزہ اش بر میگشت - بقاشق
 ہم زنید - تہ کشیدہ است - قاطی کنید - شیرینی گلو سوز
 مذاقم خوش نئے آید - چائے ہم بسیار خوب است - خوب
 دم کشیدہ است - چہ ذائقہ خوشے دارد - چہ تعطیر خوشے
 پیدا کردہ است - تلخی اش چہ تلخی مصفی است - چائے
 آق پر باشد - چائے کہ از کلکتہ و بمبئی مے آید - بھماز
 مے آید - اما چائے کہ براہ تبت و ترکستان مے آید اہل
 سلیقہ ہماں چائے را زیادہ تر خوش دارند - مردم لطیف طبع
 ہمیں میخورند - در چائے ہر چہ ہست ہماں تعطیر بخارش
 ہست - چائے کلکتہ و بمبئی بویش نئے ماند - از تنخیر
 دریاسے شور عطریتش زائل میشود - طعمش ہم بد میشود -
 چائے کلکتہ و بمبئی بوئے دریا میدہد - جناب آقا چائے
 کہ داناہان فرنگ در کوہستان ہند کاشتہ اند بازار چائے

چین و تاتار پیش شکستہ است۔ بازار تاتار و چین را
 بکلی در ہم شکست۔ نرخش بولایت سیرے چار دہ روپیہ
 رسیدہ۔ آخر این چہ خوبی دارد کہ از چائے چینی ہم سبقت
 برداشت۔ لطفش اکنون چہ عرض کنم خدمت شما۔ چائے
 کوہی ہمیں نسبت دارد بہ چینی کہ زعفران کشمیر بہ خاشاک
 ہند۔ سبحان اللہ پس کوہستان ہند از گلشن چین و تاتار
 ہم گوے سبقت ربودہ۔ بلے دریں چہ شک است۔ مگر
 این ہمہ از سعی و اہتمام صاحبان عالیشان است۔ کہ چین
 پیرایان گلشن ہند ہستند۔

سفرہ آرائی بزم طعام

ناظر کجاست۔ پیش خدمت ما را صدا کنید۔ آفتاب
 لگن بیاورد۔ چاشت بکشید۔ جناب ہم ہنوز چاشت
 نہ کردہ باشید۔ سفرہ را پہن کن۔ جناب آغا چہ بر
 وقت رسیدید۔ بسم اللہ چاشت حاضر است۔ بیائید
 بیائید۔ نوش جاں فرمائید۔ بندہ چیز خوردہ آمدہ ام۔
 خیر قدرے این جا ہم نوش جاں فرمائید۔ بجان شما
 سیر ہستم میل ندارم۔ شام دیر ترک خوردہ بودم۔
 تکلف را ہر اسے یک ساعت بر طرف کنید۔ از

خرزینہ الطاف و مرحوم شہا چہ کم گردد اگر امروز ہمیں جا
 بندہ نوازی فرمائید۔ یک دو لقمہ بیش نخورید۔ مگر قسم
 خورید کہ دریں جا نان نخورید۔ اگر قسم خورده اید نخورید۔
 خیر فرمودہ جناب بر سر و چشم بہ

صحبت دیگر

طعام بیاورید۔ گرسنه ہستم۔ نان ماں ہرچہ باشد
 بیاورید۔ این جا ہمہ از گرسنگی مے میرند۔ آنجا کس خبر
 ہم نے شود۔ فورمہ را پیشترک بکشید۔ ہمہ روغنش بستہ
 است۔ بہ سبب سرامست۔ زمستان رسید۔ ہمہ برکت
 سرامست۔ شدت سرامست۔ سر آتش بگزارید۔ آقا آلو
 ہم بولایت شاہست؟ بے حضرات انگلیس بروہ اند۔
 ما مردم سبب زمین میگوئیم این را۔ قدرے شیرہست؟
 حاضر۔ متوجہ باشید کہ کاسہ چہ نشود۔ پارہ نانے
 بدہید۔ این نان بسیار خشک است۔ بے نان سنگک
 است۔ باقر خانی است۔ بخورید۔ بسیار پختہ و بریان است۔
 در آب گوشت بیندازید۔ حالا نرم میشود۔ گوشت دوشینہ
 است۔ خراب شدہ و گرفتہ است۔ مال شب است۔
 شب مانده است۔ این آب گوشت گوسفند است۔

پلاؤ پلاؤ دنیہ است - برہ ہائے لوبانی از پیشاور طلبیدہ ام -
 مگر حقیقت این است کہ آش پز ہم از عمدہ خود بدرآمدہ -
 بسیار خوب پلاؤ دم کردہ - گوشت ہم خوب پختہ شدہ -
 نہ گیری بہ بشقابے گذاشتہ بیار - مغز قلم را بیرون بیارید -
 عاشق کجاست - در ملک ہند جناب ہم بہ فلفل عادت
 ہم رسانیدند - مردم ہند بسیار مرچ میخورند - یک انگشت
 از سالان شان آدم بدہن برد - دیوانہ میشود - از زبان
 تا سینہ اش مے سوزد - بندہ اگر یک لقمہ میخورد فوراً
 دل زدہ مے شوم از شدت تندی - بلے آدم کفیدہ میشود -
 قیماق بخورید کہ سوزش فلفل را مے برد - نان قاق
 بخورید کہ جان کباب است - دندان از کجا آرم آغا -
 این ہمہ دندان ہاست کہ استخوان بزرگ را بدان ریز
 ریز مے کر دم - حالا دشوار است کہ لقمہ نانے بدان بخایم -
 نان گرم بیار - کباب را بریاں کن - ہنوز برشتہ نشدہ -
 ترشی بخورید - چائیدہ ہستم آقا - مے بینید آواز ہم گرفتہ
 است - گلویم گرفتہ است - بد شد کہ ماست خوردم - آچار
 خوردم بد کردم - تخم مرغے نیم رو کردہ بیارید - خاکینہ
 حاضر است - شیر برنج بخورید - بہ شیرینی میل کمتر دارم -
 مزہ اش بچشید یک انگشت بخورید - اگر خوش نیاید

ذمہ من - نخورید - جناب تعارف بردید - بیچ نخورید -
 جناب ہمہ را تعارف کردید و خود بیچ نخورید - بیچ
 نوش جان نفرمودید - گریہ کہ در سردستر خوان است
 یک لقمہ نیافت - لقمہ ہم در نزد - لقمہ نزد سگ بیچارہ
 بیندازید - دعا گوے شماس - چوب تازکے بیار کہ
 خلال کنم - چوب خلال دندان بیار - چیزے بدندانم
 ماندہ است - ریشہ کہ دندان بند میشود بے آرام
 مے کند - موئے در بینی و کیک در شلوار مے کند -
 پیش خدمت ہا ہنوز نان نخوردند - ناظر را بگو ہمہ را
 سر انجام بکند - آب خوردن بیارید - انشاء اللہ عاقبت
 باشد - عاقبت شما بخیر - ستقاب روح پدرت شاد کہ
 بوقت رسیدی - خوب وقتے آب آوردی - آغا جعفر
 کجاست ؟ استفراغ کرد است - ہیں چیت در میان آب -
 این آب را دور بریزید - آب خشک نیست - از دم چاہ
 بیارید - آب شب ماندہ در موسم زمستان خوش است -
 آب این چاہ ہم کم از آب تیخ نیست - مردم موسم
 تابستان آب را شورہ پرورد کردہ میخورند - بے برف
 آب کہ ممکن نیست این جا - بہ تیخ ہم خشک مے کند -
 شیر و قیماق و شربت ہا را ہم تیخ بہنہ میخورند -

ہیں را بہند برف سے نامند - آب شورہ پر درد عطس
 بسیار سے آرد - کاسہ پر آب است - متوجہ باش کہ نریزد -
 پشت سرم ایتادہ باش *

آش پز خانہ

آش پز فریاد میکند کہ علاف امروز آرد ندارد -
 گندم بر آسیاب روانہ بفرمائید - یک قاطر میتواند این
 ہمہ بار را بکشد - باد آسیا ہم دور نیست - خراس این جا
 نیست - دور است - کئے سے رود کے سے آید - مزدور ہا
 را بیاروید - دست آس ہا گرفتہ بنشینید - اینک آسیا
 کردہ میدہند - آرد را خمیر کن - احمد نان وا خوب نان
 سے پزود - یک مثقال چونہ را بر میدارو - نان بایں
 بزرگی پختہ سے کند کہ گوئید سپریست - فراخ دامن -
 چہ قدر پختہ است - سبحان اللہ - نان سنگک و نان
 قاق ختم است برو - دوری و پیالہ و کاسہ و بادیہ و
 پاتیل و آب گرواں و سینی و مجمعہ از برائے سفید کردن
 بدہید کہ سیاہ شدست - اچاق ہا کمتر ہستند - یک دو
 تا سے پایہ دیگر درست بکنید - آتش کم کنید - دیگر
 سرفت - انہوز شکست - دیگر ماشہ بیارید - منقل را

ہم بیارید کہ مرمت میخوادہ - چیزے دستکاری میخوادہ +

صحبت قلبیان بہ دم کشان حلقہ محبت

پیش خدمت را بگو قلبیان بیارو - قلبیان درست کن -
 قلبیان را تازه کرده بیارو - آتش را عوض نہ کردی - آب
 آتش نہ کردی - نے پیچ را ہم تر کن - سر قلبیان را چاق
 کن - حلیم پم کرده بیار - میل بفرمائید آغا - بندہ ازیں
 ثواب محروم ہستم - این تباکوے خوب است - خیر آقا
 تا از ملک ایران بیروں آدم دیگر تباکوے خوب نکشیدم -
 ناچار گراکو اختیار کروم - بے تباکوہائے ولایت در ہند
 نے باشد - این جا مردم در تباکو شیرینی میکشند - آنجا شیرینیش
 خدائست - یک سیرش دریں جا بصد روپیہ خواہید پیدا نمیشود -
 خمیرہ ہندوستان ہم اگر چہ ضعف دماغ مے آرد مگر
 خالی از کیفیت نیست - بینید یک کش زون خانہ را
 معطر کرد - قلبیان پیش جناب آقا بگذار - دودی کرده
 بدہ - بہ کشید کہ گلہ دوش مے رود - این سر قلبیان مشک
 از کجاست - از لکھنؤ طلبیم - این جا کجا پیدا مے شود -
 دوتائے دیگر بود بچہ ہا شکستند - این ہم مو دارد
 ترکیدہ است - احمد تو شکستی این سر قلبیان را؟ خیر

آقا۔ بندہ دست ہم نہ کر دم۔ از روزے کہ سر قلیان
گذاشتید بندہ دست بہ آن نگذاشته ام +

گفتگو در بارہ خانہ و مکان

خانہ قدیم را چرا واگذاروید؟ خانہ اول را چرا ول
کردید؟ برائے اکثر ضروریات معطلے بود۔ و مردم میگفتند
میمنت ہم ندارد۔ جناب آقا سعادت و نحوست متعلق بہ
تقدیر الہی است۔ مکان را چه دخل است دریں۔
مکانانش ہمہ جس بودند۔ خصوصاً در موسم تابستان
کہ نفس تنگی مے کرد۔ بلے مکانات این ولایت ہمیں
طور میباشند۔ سیاق این ملک ہمیں است۔ رواج ہر جا
جداست۔ چرا بہ ہمسائیگی ما منزل نے گیریید۔ اگر التفاتے
بجانب غریباں نہائید چه کم گردد از بضاعت مراحم شما۔
آقا این مکان مہمان خانہ ندارد۔ این مکان بسیار دلچسپ
است۔ دم دروازہ اش وسیع است حاجت بہ مہمان خانہ
ندارد۔ پیش دروازہ میدانے وسیع است۔ و سگوتے میان
میدانش واقع شدہ۔ برائے موسم تابستان و ہر سات
بالا خانہ ہم موجود است۔ اگر مرضی شما باشد پشت سقف
بالا خانہ دیگر ہم گنجایش دارد۔ خود درست کنید۔ برائے

روز زیر زمینی ہم دارد۔ یک عیش بہین است کہ
 جیات کمتر دارد۔ بے صحن کے دارد۔ پشت سقف
 بالا خانہ ہست۔ غرفہ ہائے بالا خانہ را باز کنید۔ مکان
 جناب بسیار روشن است۔ خیلے خوش فضا و دلگشا است۔
 بندہ خود طرح درست کردہ بہ معمار دادہ ہوں۔ روز ہائے
 کہ شما بالا خانہ خواب مے کر دید۔ روزے بالائے بام رفتہ۔
 دیدم کہ بسیار چشم اندازے خوبے دارد۔ بیایید بالا برویم۔
 نگاہ کنید۔ تمام باغہائے بیرون شہر پائین باغش ہستند۔
 راہ پلہ اش ہم بسیار خوب است۔ ہم پانچ ندادہ۔ والان
 و حجرہ و شاہ نشین و پستو و آتش پزخانہ ہمہ ضروریات کہ
 بکار آدم باشد موجود است۔ خانہ بلند در برابرش نیست کہ
 جلوگیرش باشد۔ از مکانات دیگر چشم انداز نیست کہ بے
 پردہ باشد۔ پردہ بینداز کہ گس ہا مے آیند۔ حق بینداز
 کہ تاریک مے شود۔ دروازہ را باز کن تا ہوا جس نشود۔
 پیش طرہ برائے خانہ بسیار ضرور است۔ خانہ رو
 بہ ہواست۔ ترشحات باران بسیار مے آید۔ سایہ بان
 بکشید کہ پناہ باشد۔ برائے تابش آفتاب ہم بسیار
 خوب است۔ میخوام خانہ را سیم بگیرم۔ در افاق
 رفتہ دروازہ را بہ بند۔ برائے آرائش خانہ چند آئینہ

ضرور است - سه چار تا کلاں ہم - عنکبوت تمام خانہ را
 خراب کردہ - تارہایش را از سقف و ہر گوشہ کہ باشد
 پاک کن - سر صفہ قالیچہ بیداز - صدر صفہ مسد را بیداز -
 دستکا بگذار - فرش را جاروب کن - اول چادر سفید کبش -
 باز قالیچہ بیداز - بلغار را در کفش کن بیداز - کرسی ہا
 را دور میز بگذار - امورات بیت النخلا دریں ملک سخت
 دشوار است - بے ہر تلکے رسے وارو - این عجب رسم
 است - کہ بر سر آدم میریند - انہیں عمل است کہ بہر
 سال عالی لقمہ دبا میشود - بتا و سعمار را بطلبید کہ
 خانہ قدرے دستکاری بیخواب - اول قفسک بت کند -
 باچوب بست حاجت ندارد - بہ نروبان ہم کار میشود -
 بوئے بد از کجائے آید ؟ راہ آب بند است - این
 خانہ بلندے کہ بنظرے آید از کجاست ؟ این خانہ خانہ
 خود شماست - از خود جناب است - کفش خانہ شماست - آقا
 حسین کنار دریا مکانے انداختہ - حوالے بنا کردند - این قطعہ
 زمین از کجاست ؟ بندہ ہم بیخواب لب دریا مکانے بنا کنم -
 در حیات درختے خوبے واقع شدہ - شاخہایش چہ قدر بسیار ہستند -
 آفتاب مجال ندارد کہ بہ حیات بتابد - برائے تابستان خوب است -
 پیش دروازہ اش ہم سایہ دار است - درونش رفتہ بہ بینید -

واخلش رفتہ بینید۔ - این خانہ را بفروشید کہ بدین است۔
 بہ بین کہ نیست لیکن از تنگی مکان و احتباس ہوا ہر کہ
 دران مے نشیند بیمار مے شود۔ مردم ہند سخن ہا ساختند۔
 بے توہم پرست مردم ہستند۔

گلکشت بہ گلزارِ سخن

تشریف مے آرید؟ در باغ تفرجے کنیم۔ ہوائے
 باغ خشک است۔ بندہ مرض میثوم۔ معاف دارید۔
 بندہ نخواہم رفت۔ این باغچہ کیست بیمار پُر ثمر است۔
 باغچہ شاہم فضائے خوشے دارد۔ اسال گلمائے
 خوب کاشتید۔ تخم گل بو قلموں از کشمیر و کابل طلبیدم۔
 بے درخار زار ہند این گلزار کجا پیدا مے شود۔
 باغبان! این تخمها را دیں چمن بکار۔ تخمھائے کہ
 پربروز کاشتنہ بودم تنجہ زو است۔ این چمن بیمار
 سرسبز و شاداب است۔ دیدہ آب میگیرو۔ آب
 گلمائے فرشی را خراب مے کند۔ راہ آب را بہ بندید۔
 نوچہ ہائے سرو را از کجا پیدا کردید۔ از دہلی طلبیدم۔
 دیں ملک پنجاب کجا بدست مے آید۔ باغبان را
 بگوئید خیابان ہا را درست کند۔ فردا ہا ز مے آیم۔ اگر

اگر خس و فاشاک پر کاہے ویدم دست ہایت را
 قلم سے کتم۔ تمام باغ را دشت و صحرا کردی۔ دریں
 زمین اثر سے از شور زار است۔ این قطعہ را ہموار
 کن۔ میخوام آبادش کنم۔ زمینش قدر سے بلند است۔
 این چمن سرا زیر است۔ این سرا شیب است۔
 از ہمین است کہ زمینش سیراب بنظر سے آید۔ شنبیلہ
 و خرف و ترخوان و سبزی ہائے دیگر دریں قطعہ میکارم۔
 این درخت خشک سے شود۔ چه طور دانستید؟ ہمینہ
 سرش خشک شدہ۔ آخر تماش خشک سے شود۔ این
 درخت ہائے بے مصرف را پے کر وہ خس و فاشاک
 را دور بینداز۔ زمین را شبار کن تا ہمینم۔ و طراحی
 او را نشانت بدہم۔ بہاں طراحی باز سے بنیم۔ نقاب
 را بگو آبیاشی بکند۔ این قدر آب پاشید کہ تمام
 روسے زمین شل شود۔ آقا بے سیاست کار نیشود۔
 این چه درخت است؟ خوب چتر زدہ۔ بولسری است۔
 از ہند است۔ شاخہایش چه قدر انبوه و درہم است۔
 شعاع آفتاب را ہم مجال گذرنیست۔ چه ہوائے
 خوبست۔ بیایید ساعتی در زیر این درخت بنشینیم۔
 در ہند درخت ہائے تاک را نہال نے کنند۔ باب

نیست - دریں جا وار بست میکنند - بیارہ ہائے آن را
 بعضے مردم در ایران ہم جفت درست کرده تاک ہا را
 براں سر میدہند - کہ سایہ اش بسیار خنک و مفرح است -
 شب چہ قدر طوفان بود - باغها را بسیار نقصان رسانید -
 صدمہ و رخت ضائع شدند - درخت ہائے کھنہ کھنہ کہ سر
 بکمشان فلک کشیدہ بودند بر زمین افتادند - فالیز خرپوزہ
 بکلی برباد شد - تمام بیارہ ہائے خرپوزہ و ہندوانہ را
 بر ہم زد - جفت ہائے تاک مرا بیچو ورق برگردانید -
 عشق پیچان را طنابے کشیدہ سروہید کہ بالا رود -
 درخت نبریزی را بیچ آفت از طوفان نہ رسید -
 بے باونجان بد را بیچ آفت نے رسد - بینید
 پدر سوختہ ہا چہ قدر باسماں سرکشیدہ اند - برائے
 ہمین است کہ زاغ و زغن آشیانہ ہا بستہ اند

سیر کنار دریا

حضرات کجا تشریف دارند؟ سیر کنار دریا رفتہ اند -
 بیائید ما ہم تماشائے دریا کنیم - سیر آب دل را سرور
 دیدہ را نور میدہد - چنگک ہم بردارید - چند دانہ مرگ
 ماہی ہم بگیرید - اگر ذوق شکار است ماہی گیراں را

مے طلبم۔ خیر کنارِ دریا صیاد با خود موجود ہستند۔
 روزے شکارِ ماہی مے کروم۔ ماہی بقلاب اونجت۔
 تا کشیم قلاب شکست۔ ہیں نکاں زوم چنگک شکست۔
 آخر معلوم شد کہ کاسہ پشت بود۔ این جا چہ قدر آب
 داشتہ باشد۔ بقدر قامتِ انسان باشد۔ دو بالا آدم
 باشد۔ آب دریا سوار مے رود۔ پایاب گذر محال است۔
 موبہائے آب و لُجّہ و گرداب را بینید کہ چہ لطف ما
 دارند۔ بے بمقتضایے وَ مِنَ الْمَاءِ کُلُّ شَیْءٍ حَیٍّ
 آب زندگی انسان است۔ اگر شعرے مناسب حال بخاطر
 باشد دُر افشانی بفرمائید ۵

دجلہ را امروز رفتار سے عجب متانہ است
 پائے در زنجیر و کف بر لب نگر دیوانہ است
 بیائید سرکشتی نشسته آل طرفِ دریا را تماشا کنیم۔
 استاد ملاح کشتی شما چہ کرایہ دارو۔ یک روزہ کرایہ اس
 چند میشود؟ از یک سر آدم چہ مے گیری؟ جہاز شما چند
 ماہ است کہ بادبان برداشته؟ این کشتی را بہ بینید
 چہ قدر تند مے آید بطرفِ ما۔ چند نفر آدم دریں کشتی
 ہستند؟ مہارش بدست ملاح است۔ بہر جانبے کہ میخواہد
 مے برد۔ باد موافق است۔ لنگر را بکشید ۵

اسے بادِ شرطہ بر خیز کشتی شکستگانیم
 شاید کہ باز بینیم ایرانِ آشنا را
 بدانکہ کشتی و جہاز ببادِ مخالف غرق مے شود۔ کشتی
 طوفانی شد۔ شرا چرا بہ جہاز کشیدہ اند؟ منظرہ کہ
 بنائے روانگی دارند۔ بطور مرغابی آب را خیلے خوش
 میکند۔ بلے ہر دو آبی ہستند۔ مے بینید ہر دو را
 چہ طور شنا کردہ مے آیند۔ بلے گویا گرد بستہ اند۔
 ابراہیم میتوانی کہ شناوری کہنی؟ خیر مگر ابراہیم بنظر
 جناب مرغابی است۔ بیائید کہ کشتی بنشینیم۔ کشتی را
 بکنارہ بیاور کہ فرود آیم۔ ہر دو کشتی را بیاور۔
 کنار دریا رگل است۔ امروز باد بسیار است۔ ایں
 باد بدریائے شور طوفان کردہ باشد۔ صد ا جہاز
 طوفانی شدہ باشد۔ کشتی ہ کہ جناب روئے آب شدہ
 باشند۔ امروز خوب سیر دریا کردیم۔ عصاے بندہ
 در آب افتاد۔ امسال قاز و سرخاب وغیرہ جانوران
 کوہستانی نیامند۔ بلے برف باری ہنوز در آنجا شروع
 نشدہ باشد۔ البتہ تیخ بندی شروع شدہ باشد کہ
 تارہ زمستان بر آمدہ +

گنگوئے اسلئے جنگ

شمشیر را دیدید؟ امروز گرفتیم۔ قبضہ دوستان شما
 باشد۔ عمل دار السلطنت اصفهان است۔ تیغش را
 بینید۔ خم و دمش را بہ بینید۔ سپر فولاد را دو نیم
 مے کند۔ عمل اسد اللہ است۔ شمشیر کمر شاہ عباس
 است۔ کبشید۔ خوش نعلات است۔ قبضہ اش طلاکار
 است۔ آقا اگر راست مے پرسید بلچاقش بہ این قد
 و قامت قدرے بزرگ است۔ انشاء اللہ قبضہ اش
 را ملا مے گیرم۔ چه شعر است کہ بریں نوشته است؟
 ہتازم باین بچہ ذوالفقار کہ دارو برش از پدر یادگار
 پائے نعلش از ایران نیست۔ این آہنے کہ بھر
 نیام مے زنند چه نام دارو؟ قربانہ مے گویند دیگر
 یراق و تسمہ و چرم این را چه مے گویند؟ قد بند۔
 این ہم خوب نیست۔ یراقش را ہمہ نو مے گیرم۔ این
 تفنگ کار روم است۔ خیر انگریزیت۔ کاروان را
 زنگ زدہ است۔ روغن زدہ در آفتاب بگزارید۔
 سرب بست؟ سینواہم امروز گلولہ بریزم۔ قالب
 گلولہ را بیاورید۔ چار پارہ و ساچمہ از بازار بیاورید۔

چاشنی دانش کجاست ؟ این سیلابہ را دیدید ؟ کار کابل
 است - کارو جوہر دار است - بلے چہ جوہر است ہچو
 پائے مور مے رود - از کمر فتح علی شاہ قاجار است -
 نیامش کار کشمیر است - از زرہ فولاد مے گزرد - چار
 آئینہ را دو پارہ کردہ بود - سپر کرگدن را ہچو خیار
 تر دو نیم مے کند - آقا تفتنگ و مبالغہ پری ہم بولایت
 شما رسیدہ ؟ خیر کلاہ دار درانجا ہم مے رسد - کلاہ دار
 را دران صفحات دنگی میگویند - و این کہ دمش سنگ
 مے باشد - چققاتی مشہور است - این تفتنگ را پیرکنید -
 تفتنگ شما بسیار دور انداز است - عدائے تفتنگ آمدہ -
 بکجا سر شدہ ؟ مے روم تا بہ بینم کہ نشان را زدہ است
 یا نہ - باشید مرد کہ مے رود خبر مے آرد - رفتن شما
 خوب نیست - آخر خطر چیست ؟ بہ آواز تفتنگ شما
 دریں جا مضطرب مے شوید - اگر در معرکہ جنگ باشید
 کہ صدہا مردم بدم کار رسند - صدہا بزمن مے طپند -
 ہوش از سر شما خواہد رفت - آقا این خطائے شما
 نیست - این برکت علم کتابی شما است - تحقیقہ کہ
 طلاہ خیلے ترسوک مردم مے باشند - خبر نہ چنین
 است - بلکہ عمل بہ احتیاط مے کنند +

شکار گاہ

بیائید امروز ما ہم بشکار برویم۔ آقا خیر است
 از شما این جا شکار کجا۔ شکار بسیار است۔ یک دو
 فرسنگ از شہر بیرون سے روید بیت کبوتر و فاختہ
 را شکار میکنید۔ بہ بہ بہ در ہند شما ہیں شکار است۔
 آقا جان من ندیدید شما۔ جان شما قسم کہ روزے برائے
 تفریح دماغ سوار شدیم۔ ہمہ ما تیغ حامل و خنجر بکر و
 نیزہ بر دوش و سپر بر پشت و زرہ در بر و خود بر
 سر خیزا خیز بصرائے رفتیم کہ از دامن کوہ غرہ
 شیرے بگوشم رسید۔ نیبے زوم کہ بیک ناگاہ شیر
 زبانی از میان درختاں نمودار شد۔ بندہ خود پشتک
 بودم۔ حملہ کردہ آدم مرا زخمدار کرد۔ اول پینچہ خالی
 کردم خطا کرد۔ تفنگ دو میلہ داشتتم۔ ہر دو را پے ہم
 خالی کردم۔ قدرت الہی را تماشا کنید کہ یک گولہ بدماغش
 خورد و دیگرے بگوشش رسید۔ دود از نہاد شیر بر آمد
 و بزین افتاد۔ ہچو مرغ بسمل در خاک سے غلطید۔
 کہ رسیدم و خنجر آبدار از کمر کشیدم و بلوچ سینہ اش
 نواختم۔ کہ دل و جگر را شکافتہ در استخوان پشتش

بند شد۔ ہمیں کہ شکش چاک گرید۔ سرو شد و بر زمین
اُفتاد۔ مردم شمشیرا علم کرده ہم ریختند و بند از بندش
جدا کردند ۴

روشنائی صبح اقبال

دم صبح ست آقا بیدار شوید۔ آفتاب بر آمدہ ہنوز
زود است۔ بہ بینید آفتاب نیش زود است۔ بندہ
وقتیکہ برخاستم آفتاب نہ بر آمدہ بود۔ لکن طلوع آفتاب
نزدیک بود۔ حالا سر تیغ آفتاب بلند شدہ است۔ آفتاب
لگن بیاور۔ مسواک بیاور۔ آب گرم برائے روئے شستن
بیاور۔ دست مال من کجاست رخت خواب را جمع
کن۔ رخت شب خوابی را تہ کن۔ جناب آقا کجا تشریف
بروند۔ برائے تفریح۔ برائے تفریح دماغ۔ ہنوز نیامدہ اند۔
مذہبت کہ تشریف آوردند۔ کیہاست کہ پس آمدند۔
چائے ہم نوش جاں فرمودند۔ وقت چاشت است حالا
آفتاب گرم شد۔ بے سایہ کش بیروں رفتن امکان ندارد۔
تا بیت الخلا رفتم عرق کردم۔ شعاع آفتاب را مے بینید۔
از ہفت پردہ چشم مے گزرد۔ پیش بالاخانہ سایہ بان
بکشید۔ این جا آفتاب مے رسد۔ آفتاب گرداں بزنید۔

چه قدر از روز گذشته است - چه قدر از روز باقی است
روز رفت حال از شب سخن بگوئید *

مشک افشانی شام عنبرین فام

چون آفتاب جانب مغرب رود شب نام نهند - مشک
پَرکن شمع را روشن کن - گلش را بگیر - گلگیر کجا است -
روغن در چراغ بریز که خاموش نشود - چراغ روشنی کم تر
دارد - شعاعش کم است - گل چراغ بگیر - قتیله را بیاورد -
فانوس را پاک بکن - لاله را هم روشن بکن - لنترا در
حلقه بیاویز - این شمع اشک کمتر دارد - روشنی اش هم
شفاف است - از پیه ماهی است - خیر مومی است - این جا
دنوار کوب بریزد - صراحی آب در طاقچه بالائی سر بگذارد -
مَشکا را پشت سرم بگذارد - کلیه را زیر بالش بگذارد -
پولها را پیش خود نگذارد - چراغی که در حیات است
بر سر چراغچاپ بگذارد - فانوس و شمع دان را یک طرف
بگذارد - قبائلی مرا سر بند بیندازد - صبح زود بیا که فردا
سرکارے مے رویم - در را پیش کن - دروازه را چفت
کنی - به بینید که ستاره ها چه طور دور ماه صفت کشیده اند -
ماه خرمن زود - امشب ماه خرمن کرده است - البته

دلیل باران است - الآن که مهتاب است - اکنون شب
 ماه است - ماه چادر مهتاب بزیر انداخته - بعد از چار
 روز شب تار خواهد شد - امروز چندم ماه است - ماه دین
 سه شب ظاهر نخواهد شد - پس فردا شب بیرون می آید -
 سه شب خزان می ماند - امشب بسیار تاریک است -
 کمکشان در شب بنظر خیلے خوش می آید - فهمیدم شب
 دوشنبه در خانه شما تماشائے نقال بازی بود - برائے
 جناب آقا رخت خواب بیدار - رخت خواب را درست
 کن - دوشک را تکان بده - کاف را پائیں بگذار -
 روکش ناز بالش را الش نہ کر دی - رویہ را عوض کن -
 شب کلاه من کجاست - کیت کہ در می زند؟ فقیرے
 باشد - از شب چه قدر گذشته؟ پاسے از شب گذشته باشد -
 حال رخت می شوم - کجا می روید - میخواہم کہ من و شما
 یکجا شب را بروز بیاوریم - چه میشود امشب ہمیں جا
 خواب کنید - شب دوشنبه عجب اتفاقے افتاد - پشت بام
 رفتم و در رخت خواب دراز کشیدم - پارہ از شب گذشته
 بود - روشنی بر آسماں نمودار شد - کہ عالم همچو شب
 چاروه روشن گردید - چه وقت بود؟ پاسے از شب
 گذشته - چه طور بود؟ مانند تیرے کہ از چلہ کمان

رہا شوو۔ بے دیدہ بوم تیر شہاب بود۔ امروز زود تر
 مرا خواب گرفته است۔ چند روز است تمام شب بیدار
 مے مانم۔ یک سال است کہ خواب بچشمم آشنائے شوو۔
 بگذارید کہ چرتی بزم۔ آقا ہاشم را دیدید۔ چه قدر غافل
 خواب مے کند۔ بے خوابش بسیار سنگین است۔ صبح
 نزدیک است۔ شاره کارواں کش برآمد۔ دم گرگ
 نمودار شد۔ سفیدہ سحر ہم آشکارا شدہ۔ صبح صادق
 است +

گرمی کلام در موسم تابستان

گرمی ہندوستان قیامت است۔ از حد گذشتہ است۔
 پناہ بخدا آتش مے بارو۔ بے زمین گرم سیر است۔
 اگر زیر زمینے نباشد زندگی دریں ملک محال است۔
 طبقہ جہنم است۔ باد گرمی مے سوزد کہ مرغ را
 ہوا کباب مے کند۔ مردم ولایت از شدت گرمائے ہند
 بسیار در سختی ہستند۔ اگر بانصاف بگوئید ملک ہند
 موسم تابستان بد جائیست۔ اہل فرنگ بر کوہ مے روند۔
 بے مردم ہمت بلند ہستند۔ امروز باد شرقی است۔ در
 این اطاق نخے آید۔ آل اطاق رو بہ باد است۔ امشب

ہوا جس است - نفس در سینہ تنگی سے کند - عرق
 عرق شدم - رخت بندہ را بہ بینید کہ گویا بہ روغن غوطہ
 زدہ است - مروکہ را بگو باو یزن را زود زود بکشہ -
 سقاب را بگو تہی را خوب تر کند - نگذارو کہ یک خشک
 خشک ماند - بہ بہ بہ چہ ہوائے خاک آمدہ - جان آدم
 تازو سے شود - نسیم بہشت است - خس ہم عجیب
 بوئے خوشے دارو - بموسم تابستان کہ جان آدم است -
 آقا این خس چہ چیز است - بیخ گیاہے است در
 ہند دیدم - بولایت گاہے نشقتہ بودم +

موسم زمستان

نسبت بہ سالہائے دیگر امسال زمستان سخت است -
 خوش موسمی است - اے آقا این چہ زمستان است -
 زمستان زمستان صفا مان است - ملک ہائے سرد سیر
 راندیدہ اید - مردم را از کار و بار سے اندازو - دستہائے
 کار و پائے رفتار سے بندو - در ملک شما برف کہ
 نے بارو - در ملکہائے کہ برف سے بارو اگر بروید
 بر شما معلوم سے شود کہ سرا چسیت - اگر قلبیان است
 آتش بستہ - آفتابہ است آتش بیخ بستہ - آنجاتا آب

را بر آتش نگذارند خورده نمی شود - اگر ظرفی شب
 زیر آسمان بماند از ہم می شکافد - بے نقل و آتش
 و صندلی و رختھائے پشمینہ و پنبہ دار زندگی امکان نہ
 دارد - نسبت بہ دیروز سرا زیاد بنظر می آید -
 دل در سینہ می لرزد - زغال در منقل روشن کن -
 در میان بخاری ہنرم روشن بکن - چرا در نے گیرد -
 منطکہ کہ تر باشد - خیر خٹک است - خود چیدہ آوردہ ام -
 فٹ بکن - پُفت بکن - حالا در گرفت - بوئے کہنہ می آید -
 نہ کہ جامہ کسے سوخته باشد - از ما کہ خیر است -
 خٹک سرا خوردید عطسہ می کنید - شروانی و نختان
 سال گذشتہ را بہ پیش خدمتھا برہید - جَبَّہ ماہوت
 کجاست - عباسے شیخ الاسلامی سال گذشتہ تا حال
 درست نشدہ است - بے قبائے حینی از صندوق
 بیرون بود - بید زوہ است - دُکئ و مادگی را ہم خورده
 است - آویزہ را چنان خورده است کہ اثرے از
 آثارش باقی نگذاشتہ است - سلمہ و قیتان گویا کہ
 نبود - قراقلی محفوظ ماند - کپنگ نو خریدہ بودم بہ بینید
 کجاست - در را بہ بند - چکہ بیاور میخوام سوار شوم -
 امسال میوہ گران است - میوہ فروشھا کم آمدہ اند -